

## Viršelio nuotraukos:

1. Kretingos dvaro rūmai.

Fotogr. Jonas Strazdauskas, 2012 m.

2. Grafo Juozapo Tiškevičiaus šeima. Iš kairės į dešinę stovi: sūnus Juozapas (1868–1917), Užutrakio dvarininkas, Aleksandras (1864–1945), Kretingos dvarininkas, Antanas (1866–1919), Vilniaus pramonininkas, dukterė Marija (1871–1943), žentas Aleksandras Ostrovskis (1866–1904), sūnus Vladislovas (1865–1936), Lentvario dvarininkas, Vilniaus meno ir mokslo muziejaus steigėjas. Sėdi: sūnus Feliksas (1869–1933), Palangos dvarininkas, marčios; Antanina Sofija Loncka (1870–1951), Felikso žmona, ir Marija Puslovskė (1866–1939), Aleksandro žmona, žmona Sofija Horvat (1939–1919), dukterė Elena Klotilda Ostrovskė (1876–1953), marti Marija Kristina Aleksandra Liubomirskė (1871–1958), Vladislavo žmona. Ant kilimo dešinėje – dukterė Sofija Dembinska (1874–1958).

Fotogr. Stanislovas Fleury, XIX a. pab.

3. Grafo Aleksandro Tiškevičiaus Kretingos dvaro rūmai.

P. Mongirdaitis atvirukas, Palanga, apie 1900–1908 m.



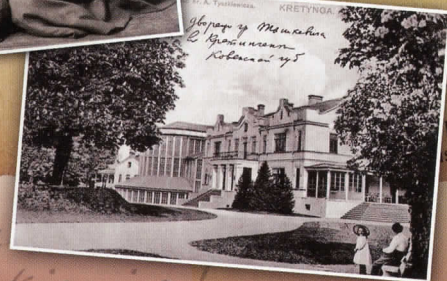
## KRETINGOS MUZIEJUS

Vilniaus g. 20, Kretinga

Tel.: + 370 445 77323, + 370 445 77612

El. paštas kretingosmuziejus@takas.lt

www.kretingosmuziejus.lt



# ATGIMĘS KRETINGOS DVARAS

Atsiskaitymo knygeles darbininkai  
gėti su savimi; jei knygeles paima  
darbininkas vieton jos gauna kont  
knygele.





Archeologijos ekspozicija „Kretingos krašto priešistorė“.  
Fotogr. Jonas Strazdauskas, 2012 m.

## KAS MES ESAME?

Kretingos muziejus įkurtas vietos Kraštotyros draugijos narių iniciatyva 1935 m. Nuo 1992 m. muziejus savo veiklą tęsia Kretingos dvaro sodyboje, kuri užima 43 ha plotą, o parkas – 23 ha. Kretingos dvaras, įkurtas XV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje, pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose paminėtas 1566 m. Dvare yra išlikę 24 paminkliniai pastatai. Šis kultūros paveldo objektas yra įtrauktas į Nacionalinį Lietuvos kultūros vertybių registrą. Muziejaus fonduose saugoma per 70 000 eksponatų. Nuo 2004 m. renovuojamas parkas, atnaujinami takai, mažosios architektūros elementai: 2005 m. pastatytas astronominis kalendorius su saulės laikrodžiu, 2009 m. visuomenei pristatytas vienas iš parko fontanų, įrengtas „Atminties takas“, žymintis svarbiausias Kretingos miesto ir muziejaus datas. Per metus į muziejų atvyksta 70 000–80 000 lankytojų, sukaupiama per 200 000 specialiųjų programų lėšų. Tai yra vienas iš lankomiausių krašto istorinės atminties muziejų pajūrio regione.

## MŪSŲ SIEKIAI

Dvaro istorinėje erdvėje atsiveria naujos galimybės formuoti patrauklų, modernų muziejų, kur puikiai dera mokslinis tiriamasis darbas ir turiningas poilsis. Pokyčius diktuoja grafo Juozapo Tiškevičiaus išpuoselėti secesinio stiliaus dvaro rūmai su dekoruotomis salėmis, 4 aukštų stiklinis Žiemos sodas, kuriame visais metų laikais žydi ir žaliuoja per 1 200 augalų, bei istorinis parkas.



Būdami greta svarbiausių turizmo traukos taškų – Palangos ir Klaipėdos miestų – turime didelę kultūrinio turizmo perspektyvą. Tikslas – tapti patraukliu turizmo ir kultūros centru, o ekspozicijose lankytojams įtaigiai pristatyti turtingą dvaro istoriją ir kultūrą, krašto etnokultūrą, muziejaus rinkinius.

## NAUJOS EKSPOZICIJOS

Įgyvendintas 2010–2012 m. projektas „Kretingos dvaro sodybos paminklinių pastatų renovacija ir pritaikymas turizmui“, finansuotas iš ES struktūrinių fondų lėšų. Restauruoti 3 paminkliniai pastatai: buvusi ratinė, vandens malūnas ir grafų Tiškevičių rūmai su Žiemos sodu. Renovuotose patalpose, kurios užima 1 916 m<sup>2</sup> plotą, atidarytos naujos archeologijos („Kretingos (Pajūrio) krašto priešistorė“, „Dvaro istorija ir kultūra“, „Numizmatika“) ir etnografijos („Saulės ratu“) ekspozicijos.

Archeologijos ekspozicijoje eksponuojama Vakarų Lietuvos pajūrio regione gyvenusių žmonių kultūra nuo seniausių laikų iki XIII a. Tai eksponatai, primenantys paskutinio ledynmečio pabaigą ir atšilusio klimato pradžią: klintys su koralais ir moliuskais iš Skandinavijos kalnų, ažuolų kamienui nuopjovos iš Minijos žvyro telkinio. Neolito laikotarpį pristato dirbiniai iš kaulo, rago, titnago. Išsiskiria gintaro dirbinių komplektai iš Palangos ir Šventosios gyvenviečių.

Soliarinį motyvą atspindi vėlesni laidojimo paminklai ir materialinės kultūros palikimas. Eksponuojami





Dvaro istorijos ir kultūros ekspozicija.  
Fotogr. Jonas Strazdauskas, 2012 m.

baltų amatininkų – juvelyrų – papuošalų komplektai, atskiri unikalūs ažūriniai dirbiniai: segės ir vėriniai su raudono emalio dekoru, žalvarinės segės bei smeigtukai, dengti sidabro imitacija – alavo danga. Pateikti vėriniai iš tekintų gintaro karolių ir subtilių kabučių liudija gintaro, kaip amuleto, svarbą. Eksponuojami ir kuršių diduomenės papuošalų komplektai. Jie išsiskiria dydžiu, iš brangiojo metalo kalstytomis apkalomis, pagaminti iš sidabro lydinių, o išskirtiniais atvejais – dekoruoti auksu. Moterų papuošaluose atsispindi saulės, pasaulio medžio simbolika. Vyrų papuošaluose dominuoja zoomorfinis stilius. Aktyvius mainus liudija sudedamos svarstyklės, svareliai.

Kretingos muziejaus numizmatikos rinkinyje saugomi 9 sidabrinių monetų lobiai. Juose yra 2 862 monetos, kaldintos Vilniuje, Stokholme, Karaliaučiuje, Rygoje, Krokuvoje, Torunėje, Gdanske, Briuselyje ir kituose miestuose. Ekspozicijoje „Numizmatika“ eksponuojama dalis lobiuose esančių skirtingų nominalų monetų, kurios chronologiškai nubrėžia XVI a. pirmojoje pusėje – XVIII a. pirmojoje pusėje Lietuvos teritorijoje buvusią pinigų rinką ir parodo Lietuvos, kaip valstybės, politinį bei ekonominį vystymąsi, jos vietą Europoje.

„Dvaro istorijos ir kultūros“ ekspozicijoje pirmą kartą chronologine tvarka pateikti eksponatai, bylojantys apie Kretingos dvaro savininkus, svarbesnius jų nuveiktus darbus Kretingoje ir Lietuvoje. Žymiausių pėdsakų krašto istorijoje paliko garsus Lietuvos karvedys ir valstybės veikėjas, Vilniaus vaivada Jonas Karolis Chodkevičius, XVII a. pradžioje įkūręs Kretingos miestą, pastatęs



pranciškonų vienuolyną ir bažnyčią. Įspūdingiausias eksponatas – karvedžio J. K. Chodkevičiaus 1605 m. pergalę prieš švedų karalių Karolį IX įamžinantis apie 1620 m. tapytas P. Snayersi paveikslas „Kircholmo mūšis“, kurio originalas saugomas *Château de Sassenage* pilyje, Prancūzijoje.

Pagarbiai muziejuje saugomas ir eksponuojamas Juozapo Tiškevičiaus šeimos kultūrinis palikimas. Grafas 1875 m. Kretingoje įkūrė šeimos rezidenciją su parku ir didžiausiu Europoje privačiu Žiemos sodu, 1878 m. atidarė pirmą Lietuvoje hidroelektrinę, o 1882 m. kartu su kunigaikščiu Bogdanu Oginskiu nutiesė pirmą Lietuvoje telefono liniją Kretinga–Plungė–Rietavas. Apie Tiškevičių šeimos istoriją pasakoja portretai, fotografijos, asmeniniai dokumentai, laiška, o kultūrinį palikimą mena valgomojo baldai su giminės herbu „Leliva“, rūmus puošusios vazos, skulptūros ir paveiksai.

Etnografijos ekspozicijoje „Saulės ratu“ eksponuojama 400 dirbinių. Ekspozicijos struktūrą sudaro 5 temos: „Budinkime žemelę“, „Pavasario ir vasaros džiaugsmi ir rūpesčiai“, „Rudens gėrybės“, „Linelis dengia, linelis rengia, linelis vestuves kelia“, „Gyvename šviesos ir užgimimo laukimu“. Keliaudami metų laikais, susipažinsite su mūsų protėvių svarbiausiais darbais, darbo įrankiais, inventoriumi, namų apyvokos reikmenimis, kalendorinėmis šventėmis ir tradicijomis. Mūsų senelių darbus, šventes, papročius globoja ir gyvenimo keliu – Saulės ratu – veda šv. Izidoriaus, šv. Jurgio, šv. Antano, šv. Onos, Švč. Mergelės Marijos skulptūros.





Žiemos sodas vėl tapo lankytojų traukos centru.  
Fotogr. Vytautas Karaciejus, 2012 m.





Dvaro vandens malūnas.  
Fotogr. Jonas Strazdauskas, 2012 m.

Žiemos sode atnaujinta botanikos ekspozicija „Nuo kaktusų kolekcijos iki bugenvilijos žiedų“. Lankytojams pristatomos retos augalų kolekcijos.

Už pasiektus rezultatus, įgyvendinant minėtą projektą, viešoji įstaiga Lietuvos verslo paramos agentūra įteikė muziejui diplomą ir nominaciją „Už iniciatyvą ir pasiaukojimą“.

## ESATE LAUKIAM!

Kviečiame susipažinti su turiningomis naujomis ekspozicijomis, pasivaikščioti istoriniame parke, dalyvauti mūsų rengiamose parodose, konferencijose, edukaciniuose užsiėmimuose, koncertuose, Kretingos dvaro šventėse, pailsėti kavinėje „Pas grafą“ ir tarp žaliuojančių bei žydinčių augalų išgerti puodelį kavos.



Dvaro parkas.  
Fotogr. Vytautas Karaciejus, 2009 m.



Etnografijos ekspozicija „Saulės ratu“.  
Fotogr. Jonas Strazdauskas, 2012 m.

## Santrauka

Kretingos muziejus įkurtas 1935 m. Nuo 1992 m. savo veiklą tęsia Kretingos dvaro sodyboje, kuri buvo įkurta XV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje. Labiausiai dvarą išgarsino grafas Juozapas Tiškevičius (1835–1891), 1875 m. Kretingoje įkūręs šeimos rezidenciją. Jis rekonstravo rūmus, pristatė oranžeriją (Žiemos sodą), įkūrė parką. Karo ir pokario metais dvaras buvo nuniokotas. Jame veikė Kretingos tarybinio ūkio administracija ir Žemės ūkio mokykla.

Galvodami apie muziejaus vystymo, dvaro sodybos pastatų ir parko renovavimo perspektyvas, muziejininkai rengė projektus ir teikė įvairiems fondams, siekdami gauti lėšų šiam unikaliai paminkliniam objektui išsaugoti. 2010–2012 m. įgyvendintas projektas „Kretingos dvaro sodybos paminklinių pastatų renovacija ir pritaikymas turizmui“, finansuotas iš ES struktūrinių fondų lėšų. Restauruoti 3 paminkliniai pastatai: buvusi ratinė, vandens malūnas ir grafų Tiškevičių rūmai su Žiemos sodu. Renovuotose patalpose, kurios užima 1 916 m<sup>2</sup> plotą, atidarytos naujos archeologijos („Kretingos (Pajūrio) krašto priešistorė“, „Dvaro istorija ir kultūra“, „Numizmatika“) ir etnografijos („Saulės ratu“) ekspozicijos.

Kretingos muziejuje sukaupta per 70 000 eksponatų, per metus į muziejų atvyksta 70 000–80 000 lankytojų. Per pastarąjį dešimtmetį muziejus tapo svarbiu turizmo ir kultūros centru. Maloniai kviečiame apsilankyti.

Medžiagą parengė Vida Kanapkienė,  
Kretingos muziejaus direktorė





Žiemos sodo fontanas.  
Fotogr. Lina Melenė, 2011 m.

## Summary

Kretinga Museum was founded in 1935 and since 1992 its work continues in Kretinga Estate. The estate was established in the late 15th – early 16th century. It became famous when Count Juozapas Tiškevičius lived there (1835–1891). In 1875 the Count established his family residence here; he reconstructed the estate, built the Winter Garden and founded the park.

During the World War II and the post-war period the estate was completely devastated. Later the Soviet collective farm and agricultural school were founded in this place.

Thinking about further the development of the Museum Estate house and park renovation prospects the museum staff prepared projects and submitted them to various funds in order to get finance for preservation of this unique monument.

The project “Renovation of Kretinga Estate Monumental Buildings and their Adaptation to Tourism” was implemented in 2010–2012. It was financed by the EU structural funds. Thanks to this project three monumental buildings were restored: the former wheel house, water mill, the Estate of Count Tiškevičius and the Winter Garden. In the newly renovated premises, which occupy the area of 1916 square metres, new archeological expositions “Prehistory of Kretinga (Seaside) Region”, “History and Culture of the Estate”, “Numismatics” as well as the ethnographic exposition “The Solar Wheel” were opened.

Kretinga Museum contains over 70 thousand exhibits and at about 70–80 thousand visitors come to visit the museum every year. Over the last decade the museum has become an important tourism and cultural centre.

You are welcome to visit us!

## DARBO LAIKAS:

### Rudens–žiemos sezono metu (09 01–06 01)

Muziejaus centrinių rūmų ir vandens malūno ekspozicijų darbo laikas:

I–II – poilsio dienos

III–VII – 10.00–18.00 val.

Žiemos sodo darbo laikas:

I – poilsio diena

II–VII – 10.00–18.00 val.

VI – 10.00–19.00 val.

### Vasaros sezono metu (06 01–09 01)

Muziejaus centrinių rūmų ir vandens malūno ekspozicijų darbo laikas:

I–II – poilsio dienos

III–VII – 10.00–18.00 val.

Žiemos sodo darbo laikas:

I – 10.00–18.00 val.

II–VII – 10.00–20.30 val.

## BILIETŲ KAINOS:

### Muziejaus centrinių rūmų ir vandens malūno ekspozicijų lankymas (1 bilietas):

Suaugusiesiems – 8 Lt

Moksleiviams, studentams – 3 Lt

Pensininkams – 5 Lt

### Muziejaus centrinių rūmų ir Žiemos sodo ekspozicijų lankymas (1 bilietas):

Suaugusiesiems – 6 Lt

Moksleiviams, studentams – 2 Lt

Pensininkams – 3 Lt

### Vandens malūno etnografinės ekspozicijos

#### „Saulės ratu“ lankymas (1 bilietas):

Suaugusiesiems – 4 Lt

Moksleiviams, studentams – 2 Lt

Pensininkams – 3 Lt

### Vasaros sezono metu (06 01–09 01) nuo 18 val. įėjimas į

#### Žiemos sodo pirmąjį aukštą (1 bilietas):

Suaugusiesiems – 3 Lt

Vaikams – 1 Lt

Asmenims, kuriems nustatytas darbingumo lygio netekimas 45 % ir daugiau bei turintiems I ir II grupių invalidumą, vaikų globos namų auklėtiniams, ikimokyklinio amžiaus vaikams – įėjimas nemokamas.